

P. OVIDI NASONIS METAMORPHOSEON LIBER QVARTVS

DE MISERA MORTE AB AMANTIBVS PER ERROREM PETITA

Pyramus Babyloensis et Thisbe sua, et aetate et forma aequales, cum in propinquo iuxta se habitarent, per rimam parietis inter se colloquentes, amoris initia didicerunt, vetantibus quamquam parentibus. Constituerunt itaque, ut proxima nocte extra portam ad tumulum quendam sub arborem clam convenirent ad amorem. Nacta occasionem Thisbe, cum prior sub lucem ad destinatum locum venisset, conspectu leaenae exterrita, dimisso amictu, in specum refugit. At fera, cum sitiens ad fontem sepulchro vicinum a recenti decurreret praeda, ore cruento vestem laceravit relictam. Post cuius discessum Pyramus, cum ad eundem locum venisset, et amictum cruore aspersum vidisset, ipsam existimans a fera esse consumptam, gladio sub arbore se interfecit. Deinde metu Thisbe deposito ad eundem locum reversa, causam se adolescentis mortui cum comperisset exstitisse, ne diutius dolori superesset, eodem ferro se traiecit. Vtriusque vero cruore morus arbor, quae foedissimi spectaculi fuerat inspectrix, poma, quae gerebat alba, in conscium vertit colorem.

- 55 P̄ramus et Thisbē, iuvenum pulcherrimus alter,
altera, quās Oriēns habuit, praelāta puellīs,
contiguās tenuēre domōs, ubi dīcitur altam
coctilibus mūrīs cinxisse Semīramis urbem.
Nōtitiam prīmōsque gradūs vīcīnia fēcit,
60 tempore crēvit amor ; taedae quoque iūre coīssent,
sed vetuēre patrēs. Quod nōn potuēre vetāre :
ex aequō captīs ardēbant mentibus ambō.
Cōnsciū omnis abest ; nūtū sīgnīsque loquuntur.
Quōque magis tegitur, tēctus magis aestuat īgnis.
65 Fissus erat tenuī rīmā, quam dūxerat ōlim,
cum fieret, pariēs domuī commūnis utrīque.
Id vitium, nullī per saecula longa notātum
(quid nōn sentit amor ?), prīmī vīdistis amantēs,
et vōcis fēcistis iter, tūtaeque per illud
70 murmure blanditiae minimō trānsire solēbant.
Saepe, ubi cōstiterant hinc Thisbē, P̄ramus illinc,
inque vicēs fuerat captātus anhēlitus ōris :
‘Invide’, dīcēbant, ‘pariēs, quid amantibus obstās ?
Quantum erat, ut sinerēs tōtō nōs corpore iungī ?
75 Aut, hoc sī nimium est, vel ad ōscula danda patērēs !
Nec sumus ingrātī : tibi nōs dēbēre fatēmur,
quod datus est verbīs ad amīcās trānsitus aurēs.’
Tālia diversā nēquīquam sēde locūtī
sub noctem dīxēre : ‘Valē’, partīque dedēre
80 ōscula quisque suae nōn pervenientia contrā.
Postera nocturnōs Aurōra remōverat īgnēs,
sōlque pruīnōsās radiīs siccāverat herbās :
ad solitum coiēre locum. Tum murmure parvō
multa prius questī, statuunt, ut nocte silentī
85 fallere cūstōdēs foribusque excēdere temptent,
cumque domō exierint, urbis quoque tēcta relinquunt ;
nēve sit errandum lātō spatiantibus arvō,
convenient ad busta Ninī, lateantque sub umbrā

arboris. Arbor ibī niveīs ūberrima pōmīs,
 90 ardua mōrus, erat, gelidō contermina fontī.
 Pacta placent ; et lūx, tardē discēdere vīsa,
 praecipitātur aquīs, et aquīs nox exit ab īsdem.
 Callida per tenebrās, versātō cardine, Thisbē
 ēgreditur, fallitque suōs, adopertaque vultum
 95 pervenit ad tumulum, dictāque sub arbore sēdit.
 Audācem faciēbat amor. Venit ecce recentī
 caede leaena boum, spūmantēs oblita rictūs,
 dēpositūra sitim vīcīnī fontis in undā.
 Quam procul ad lūnae radiōs Babylōnia Thisbē
 100 vīdit, et obscūrum timidō pede fūgit in antrum,
 dumque fugit, tergō vēlāmina lāpsa relīquit.
 Vt lea saeva sitim multā compescuit undā,
 dum redit in silvās, inventōs forte sine ipsā
 ōre cruentātō tenuēs laniāvit amictūs.
 105 Sērius ēgressus, vestīgia vīdit in altō
 pulvere certa ferae, tōtōque expalluit ōre
 P̄ramus. Vt vērō vestem quoque sanguine tīctam
 repperit : ‘Ūna duōs’, inquit, ‘nox perdet amantēs,
 ē quibus illa fuit longā dīgnissima vītā ;
 110 nostra nocēns anima est. Ego tē, miseranda, perēmī,
 in loca plēna metūs quī iussī nocte venīrēs,
 nec prior hūc vēnī. Nostrum dīvellite corpus
 et scelerāta ferō cōnsūmite vīscera morsū,
 ō quicumque sub hāc habitātis rūpe leōnēs !
 115 Sed timidī est optāre necem.’ Vēlāmina Thisbēs
 tollit, et ad pactae sēcum fert arboris umbram.
 Vtque dedit nōtae lacrimās, dedit ōscula vestī :
 ‘Accipe nunc’, inquit, ‘nostrī quoque sanguinis haustūs !’
 Quōque erat accinctus, dēmīsit in īlia ferrum ;
 120 nec mora, ferventī moriēns ē vulnere traxit.
 Vt iacuit resupīnus humō, cruor ēmicat altē,
 nōn aliter quam cum vitiātō fistula plumbō
 scinditur, et tenuēs strīdente forāmine longē
 ēiaculātur aquās, atque ictibus āera rumpit.
 125 Arboreī fētūs aspergine caedis in ātram
 vertuntur faciem, madefactaque sanguine rādīx
 purpureō tingit pendentia mōra colōre.
 Ecce metū nōndum positō, nē fallat amantem,
 illa redit, iuvenemque oculīs animōque requīrit,
 130 quantaque vītārit narrāre perīcula gestit.
 Vtque locum et vīsā cōgnōscit in arbore fōrmam,
 sīc facit incertam pōmī color : haeret, an haec sit.
 Dum dubitat, tremebunda videt pulsāre cruentum
 membra solum, retrōque pedem tulit : ōraque buxō

135 pallidiōra gerēns exhorruit aequoris īnstar,
quod tremit, exiguā cum summum stringitur aurā.
Sed postquam remorāta suōs cōgnōvit amōrēs,
percutit indīgnōs clārō plangōre lacertōs,
et laniāta comās amplexaque corpus amātum
140 vulnera supplēvit lacrimīs, flētumque cruōrī
miscuit, et gelidīs in vultibus ōscula figēns :
'P̄rame,' clāmāvit, 'quis tē mihi cāsus adēmit ?
P̄rame, respondē ! Tua tē cārissima Thisbē
nōminat ; exaudī, vultūsque attolle iacentēs !'
145 Ad nōmen Thisbēs oculōs iam morte gravātōs
P̄ramus ērēxit, vīsāque recondidit illā.
Quae postquam vestemque suam cōgnōvit, et ēnse
vīdit ebur vacuum : 'Tua tē manus', inquit, 'amorque
perdidit, īnfēlīx ! Est et mihi fortis in ūnum
150 hoc manus, est et amor : dabit hic^c in vulnera vīrēs.
Persequar exstīnctum, lētīque miserrima dīcar
causa comesque tuī : quīque ā mē morte revellī
heu sōlā poterās, poteris nec morte revellī.
Hoc tamen ambōrum verbīs estōte rogātī,
155 ō multum miserī meus illīusque parentēs,
ut, quōs certus amor, quōs hōra novissima iūnxit,
compōnī tumulō nōn invideātis eōdem.
At tū, quae rāmīs arbor miserābile corpus
nunc tegis ūnīus, mox es tēctūra duōrum ;
160 sīgna tenē caedis, pullōsque et lūctibus aptōs
semper habē fētūs, geminī monimenta cruōris.'
Dīxit, et aptātō pectus mucrōne sub īmum
incubuit ferrō, quod adhūc ā caede tepēbat.
Vōta tamen tetigēre deōs, tetigēre parentēs :
165 nam color in pōmō est, ubi permātūruit, āter,
quodque rogīs superest, ūnā requiēscit in urnā.